

Konstrukciók elméletben és gyakorlatban. Építészeti gondolkodás 1945-től 2025-ig

Cím

Kódok *B-AE-401-2D*

Hirdető Classic School

Környezet Tantermi

Alapadatok						
Kurzus típusa	Kredit	Kontaktóra	Otthoni munkaóra	Tantárgy típusa	Félév	Melyik tantárgy része?
szeminárium	5	66	<i>Oktatásszervező tölti ki</i>	<i>kötelezően választható</i>	2025-2026. 2.	Kortárs kulturális és filozófiai stúdiumok

Ajánlás

A kurzus elsősorban a 20. századi és kortárs építészet nemzetközi jelenségei, elméleti problémái, meghatározó életművei iránt érdeklődőknek ajánlott. Ugyanakkor mindazok számára is izgalmas és tanulságos lehet, akik a design legfontosabb mai és közelmúltbeli kérdéseivel szeretnének mélyebben megismerkedni, tekintettel arra, hogy a kurzus az építészet témakörein keresztül a környezetformálás általános tendenciáival, ökológiai és társadalmi dilemmáival is foglalkozik.

Rövid leírás

A kurzus a 20. század második felében és a 21. század első két évtizedében kibontakozó nemzetközi építészeti tendenciákkal foglalkozik – elsősorban arra fókuszálva, hogy az egyes tendenciák elméleti-filozófiai alapjai miként öltöttek testet a gyakorlatban. A feladat összetett: ha árnyalt választ akarunk kapni erre a kérdésre, akkor tüzetesen fel kell tárunk, hogy a tervezőmunka eredményei mennyiben igazolták vagy cáfolták a 20-21. századi „építészetelméleti konstrukciókat”, illetve hogy – fordított nézetben – ezek az építészetelméleti konstrukciók miként formálódtak a gyakorlati tapasztalatok nyomán.

A kurzus során elhangzó előadások igyekeznek a lehető legtöbb gyakorlati példával megvilágítani a modernizmus alapelveit, majd a második világháború utáni évtizedekben egyre szaporodó modernizmus-kritikák nyomán megszülető új – de a modernizmushoz még ezer szállal kötődő – gondolkodásmódokat. Ezt követi a számtalan elméleti és formai tendenciára szétbomló, s a modernizmussal radikálisan szakítani igyekvő posztmodern építészet elemzése, a dekonstruktivizmus rövid életű, szellemi és formai szempontból egyaránt ambivalens irányzatának boncolgatása, s a globalizáció egyneműsítő hatásaival szembeni ellenállás jegyében induló regionalista törekvések áttekintése. Az elmúlt 20-30 év elemzése során a kurzus górcső alá veszi az építészeti fenomenológia elméleti és gyakorlati sajátosságait, s különös részletességgel tér ki az építészetetória 1990-es évekbeli összeomlása (érvényvesztése) után kibontakozó, immár „ideológiamentesnek” tekintett újfajta érzékenység és reflektivitás jelenségeire, valamint a humánökológia, a poszthumanizmus és az ún. nemnövekedés koncepciójának építészetre gyakorolt legfrissebb hatásaira.

A kurzus részben előadásokból, részben a hallgatók által megtartott prezentációkból, illetve a hozzájuk kapcsolódó szakmai beszélgetésekből, vitákból áll. Az oktatói előadások a fentiekben részletezett kérdéskört járják körül elsősorban nemzetközi példák alapján.

A hallgatók egy-egy jelentős 20. századi, illetve kortárs építész tevékenységét elemzik az elméleti és gyakorlati munkák (az írásművek és a megvalósult épületek) viszonyára fókuszálva. Az egyéni kutatómunkák eredményeit összegző hallgatói prezentációkra áprilisban és májusban kerül sor közösen időpontokban. A minimum 20 perces hallgatói prezentációnak mélyreható kutatómunkán és széleskörű szakirodalmi ismereteken kell alapulnia, továbbá informatív, gazdag képanyagot felvonultató vetítésnek kell kísérnie.

Oktatók			
Oktató neve	Oktató elérhetősége	BIO	Fogadóóra
Haba Péter	phaba@g.mome.hu	docens, Designkultúra- és Művészettudományi Központ	

Félév menete			
A kurzus formátuma		Órarendi időpontok	
oktatói előadások és szeminárium keretében elhangzó hallgatói prezentációk		Kedd, 11:30-12:50 Helyszín: M_014	
Az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük, tanári közreműködés jelölése			
Hetek	Dátum	Heti tartalom	Műhely/speciális terem
1		Bevezetés: a modern építészet alapelvei és az Athéni Charta	
2		A modernizmus „belső” kritikája: az újbrutalizmustól a strukturálisig (1950–1960-as évek)	
3		Kulturális folyamatosság, nyitottság, kontextus: három nagyhatású könyv az építészetéről (Venturi, Rossi, Rowe-Koetter)	
4		Posztmodern építészet és urbanisztika: Berlin városának rekonstrukciója az 1980-as évektől az ezredfordulóig	
5		A dekonstruktivizmus építésze az 1980–1990-es években	
6		Regionalitás vagy regionalizmus? Az építészet és a lokális kultúrák kapcsolatának elméletei	
7		Theoretical Meltdown, New Pragmatism, Post-criticality: építészet a teóriák után, 1995–2020	
8		Építészet és nemnövekedés, építészet és nemépítés, építészet és humánökológia: 2010-2025	
9		hallgatói prezentációk (2–3 db)	
10		hallgatói prezentációk (2–3 db)	
11		hallgatói prezentációk (2–3 db)	
12		hallgatói prezentációk (2–3 db)	
13			
14			
15			

Kurzusteljesítés feltételei, követelmények és értékelés				
A hallgatók tennivalói, feladatai				
Követelmény, beadandó munka	Értékelés módja	Értékelés szempontjai	Leadási határidő, alkalom	Súly az érdemjegyben
1 db órai prezentáció egy, a félév kezdetekor közösen egyeztetett témában	Szóbeli, közös órai vita, érdemjegy	A prezentáció gondolati komplexitása, az illusztrációk szemléletessége, a hallgató témában való olvasottsága, felkészültsége, alaposága.	A hallgatókkal való előzetes időegyeztetés alapján, a szorgalmi időszak második felében, március második fele és május eleje között.	100%
Általános, átfogó feltételek				
Órai jelenlét, maximum 30% hiányzással				
<p>A <i>Kortárs kulturális és filozófiai stúdiumok</i> szeminárium és az előadás értékelése együttesen zajlik. A hallgatónak a tantárgy teljesítéséhez mindkét kurzuson érvényes, elégtentől különböző osztályzatot kell szereznie. Amennyiben a hallgató a tantárgy bármely részéből elégtelen osztályzatot kap, vagy egyik részét nem teljesíti, az egész tantárgy ismétlése szükséges. A tantárgy végső érdemjegyének megállapítása a szemináriumi jegy 60%-os, az előadásra kapott jegy 40%-os átlagolásával történik.</p>				

Jegyzetek és irodalom
Kötelező irodalom
Kurzus jegyzetei, prezentációi
Ajánlott irodalom
Építészetelméleti szövegek, építészetelmélet-történet:
<p>Aldo Rossi: <i>A város építésze</i>. Bercsényi 28–30 (a BME építészhallgatóinak kiadványa), Budapest, 1986.</p> <p>Balázs György – Kévés György: <i>A poszt-modern építészet (építészetelméleti írások)</i>. Kézirat gyanánt. A Magyar Építőművészek Szövetségének Sajtó és Propaganda Bizottsága, Budapest, é. n.</p> <p>Gropius, Walter: <i>Apolló a demokráciában</i>. Corvina, Budapest, 1981.</p> <p>Kerégyártó Béla szerk.: <i>A mérhető és a mérhetetlen. Építészeti írások a 20. századból</i>. Typotex, Budapest, 2007.</p> <p>Klein Rudolf: <i>A lakógéptől az érző építészetig. XX. századi elméletek</i>. Forum, Újvidék, 1987.</p> <p>Le Corbusier: <i>A jövő nagyvárosai</i>. Gondolat Kiadó, Budapest, 1968.</p> <p>Lukovich Tamás: <i>Bevezetés az építészetelméletbe. Egy lehetséges megközelítés válogatott fejezetei</i>. Terc, Budapest, 2014.</p> <p>Moravánszky Ákos szerk. – M. Gyöngy Katalin ford.: <i>A stílus. Kritikai antológia</i>. Terc, Budapest, 2009.</p> <p>Moravánszky Ákos szerk. – M. Gyöngy Katalin ford.: <i>A tér. Kritikai antológia</i>. Terc, Budapest, 2007.</p> <p>Moravánszky Ákos szerk. – M. Gyöngy Katalin ford.: <i>Építészet és természet. Kritikai antológia</i>. Terc, Budapest, 2013.</p> <p>Moravánszky Ákos szerk. – M. Gyöngy Katalin ford.: <i>Monumentalitás. Kritikai antológia</i>. Terc, Budapest, 2006.</p>

Neutra, Richard: *Ember és természet*. Corvina, Budapest, 1985.
 Vidor Ferenc szerk., vál., bev.: *Urbanisztika. Válogatott tanulmányok*. Gondolat, Budapest, 1979.
 Wright, Frank Lloyd: *Testamentum*. Gondolat, Budapest, 1974.

Várostervezés:

Batár Attila–Locsmáncsi Gábor: *Városaink az ezredfordulón*. Európai Füzetek 6. 1999.
 Benkő Melinda–Fonyódi Mariann: *Glocal city. Kortárs európai városépítészet*. Terc Kiadó, Budapest, 2009.
 Lukovich Tamás: *A posztmodern kor városépítészetének kihívásai*. Pallas Stúdió, Budapest, 2001.
 Meggyesi Tamás: *A 20. század urbanisztikájának útvesztői*. Terc Kiadó, Budapest, 2005.
 Perényi Imre: *A város központja. Tervezés és rekonstrukció*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1970.

Építészettörténet (elsősorban a 20. századi építészetre vonatkozóan):

Bognár Botond: *Mai japán építészet*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1979.
 Bonta János: *Modern építészet 1911–2000*. Terc, Budapest, 2002.
 Frampton, Kenneth: *A modern építészet kritikai története*. Terc Kiadó, 2009.
 Joedicke, Jürgen: *Modern építészettörténet. A forma, a funkció és a szerkezet szintézise*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1961.
 Klein Rudolf – Kunszt: *Peter Eisenman. A dekonstruktivizmustól a foldingig*. Akadémiai Kaidó, Budapest, 1999.
 Lyall, Sutherland: *A mai angol építészet*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1983.
 Spiller, Neil: *Digitális építészet ma*. Terc, Budapest, 2008.
 Vámosy Ferenc: *A Modern Mozgalom és a későmodern*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002.

Tanulási eredmények

Tudás	1. Tájékozott a művészet-, építészet- és designtörténet és -elmélet főbb módszereit és elméleteit illetően. 2. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a design és művészetek főbb elméleteiről, alapelveiről, stíluskorszakairól és irányzatairól, fontosabb alkotásairól.
Képesség	1. Felismeri a design, a művészetek, média és építészet által felvetett és megoldott vagy megoldandó problémákat, reflektál azokra. 2. Értékeli a design- és művészeti koncepciókat.
Attitűd	1. Kritikai érzékkel viszonyul a design és a művészetek történeti, valamint kortárs alkotásaihoz, a különböző tervezői/alkotói gyakorlatokhoz és eredményekhez.
Autonómia és felelősségvállalás	1. Elfogadja és hitelesen közvetíti szakterületének társadalmi szerepét, értékeit.

Felmentés

Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól.

Tantervi kapcsolatok

Tantárgy	Kapcsolódó kurzusok (párhuzamosságok)	Kurzus érdemjegy aránya a tantárgyban
----------	---------------------------------------	---------------------------------------

B-AE-401 Kortárs kulturális és filozófiai stúdiók	B-AE-401 Kortárs kulturális és filozófiai stúdiók 1	60%
A kurzus előfeltételei	Szabadon választott esetén sajátos előfeltételek:	Szabadon választhatóként felvehető?
Nincs	Nincs	Igen

Mesterséges intelligencia használatára vonatkozó irányelvek és szabályok a kurzusban
A mesterséges intelligencia egyetemi használatára a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Mesterséges Intelligencia és Plágiumszabályzata vonatkozik.

Alapanyagigény	Ki biztosítja?
Nincs	

Egyéb információ, megjegyzések